

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Tercio, ipse rex & caput populi fidelis inducitur pro exemplo passionis & glorificationis, ne sit dux solo nomine, qui multa iubeat & exigat, nihil uero faciat, sed q̄ populo, cui praefectus est, legitimo ducis & auctoris officio praestat, potens in opere & sermone, incipiens facere & docere.

Quarto iam populus ducem sequens per passiones, primo corporales & heuiores inducitur, quibus exerceatur, contemptis rerum copijs & bonis huius uitae (quae abundantia uini & frumenti significat) ad spem, in qua dormiat in pace. Atque hic crucis primus & infimus est gradus, pro incipientibus & mollioribus descriptus.

Quinto, temporalibus passiones firmatus, obicitur spiritualibus periculosis tentationibus bellisq̄ uerbi. Vbi, cum cogitationibus Satanæ, haereticis, scilicet, peruersisq̄ opinionibus, aduersus puram fidem & spem pugnantibus, atq̄ adeo cum ipsa spiritualissima belua superbia, ex ipsis bonis nata, qua angelus e caelo cecidit, pugnet. Ideo hic uehementioribus & auctioribus affectibus res agitur. Hic solius cordis patiuntur uires & spiritus discutitur pro ueritate & sinceritate fidei: Qualem in Paulo aduersus ludæos & pseudoapostolos fuisse uidemus affectum.

Hoc sexto tandem extremo & perfecto agone, cum morte & inferno certatur, q̄ certaminis genus, nō cum hominibus, neq̄ super temporalibus, neq̄ spiritualibus generis, sed intus in spiritu, immo extra & supra spiritum in exaltata illa suprema, ubi nemo audit, uidet, sentit, nisi spiritus, q̄ gemitibus inenarrabilibus postulat p̄ sanctis, ac cum ipso quodammodo deo certat, neq̄ nomen potest huic dari, nec nisi experto cognita fieri. De qua iam uideamus.

DOMINE ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.

Quaeritur est, an aliud ira q̄ furor, aliud arguere q̄ corrumpere sit. Et notū est alijs quoq̄ locis, argui & castigari simul cōponi, ut Apost. iij. Ego quos amo, arguo, & castigo: ut hic sit ultimum corripas, id quod castiges siue disciplinas. Qui uolet tautologiam esse, abūdet suo sensu. Nos interim sic distinguamus: Argui & corripas differunt. Qui argui sit reprehendi; corripas, sit reprehensum percuti. Quae ex usu hominum accipimus, ubi reus, primum accusatur & reprehendit, deinde sententia data, plectitur. Sic & pueri ubi peccauerint, primum arguuntur, deinde uerberantur. Reprehensio autem ista cordis in spiritu, est pavor ille & horror conscientiae a facie iudicij dei. Qua Christus pro nobis laborauit in horto: sicut de eo Isa. liij. praedixerat: Laborauit anima eius, & cum ipse cepisset redere & pauere, ait: Tristis est anima mea, usq̄ ad mortem. Hic enim, omni fiducia exuta, non nisi horribiliter rea sibi inuenit anima, & sola coram aeterno, iratoq̄ dei tribunali constituta. De quo Job. ix. Si repente interroget, quis respondebit ei: obmutescit enim, non secus atq̄ ille contiuus Euāgelicus Matt. xxij. qui de ueste nuptiali interrogatus, obmutuit. Tum illud q̄ ibidem sequitur: Ligatis illi manibus & pedibus, p̄ncipite in tenebras exteriores: exprimit, quod hic dicit, in ira corripas. Reprehensa enim conscientia & conuicta, mox nō sentit aliud q̄ aeternam sibi intentari dānationē. Nec est ullus q̄ hunc affectū (q̄ nec inferiores) summum intelligat, nisi q̄ gustauerit: Ideoq̄ nec digne possumus eū tractare. Passus est eum praeter ceteris Job, & quidē crebro. Inde Dauid, & Ezechias rex. Isa. xxxvii. & pauci alij. Deniq̄ Theologus ille germanicus, Ioan. Taulerus, non raro germ. Theol.

non raro eius meminit in suis sermonibus. Hac mihi uideatur tentatio illa quae
Christus praedixit Lucae. xxj. Vbi inter caetera nouissimi temporis mala, pe-
tores etiam numerat de caelo, quibus fiet ut arefiant homines, praeter quos
expectatione, quae superuenient uniuerso orbi, ut periculosissimo & pessimo
tempore pessima quoque & periculosissima regnet tribulatio. Sed & tam
multos talia passos & ignaros consilij, ueros esse ad infantiam, auaritia
due tabescere, tristari, & consummi. Hac quidam patrum in eremo laborant.
Timor dei (inquit) etiam ossa consummit.

Nemo hic nobis ogganniat, nec crasso cerebro suo praesumat se medium
stinctorem prestare inter seruilem timorem & charitatem. Non capit hoc
opus dei, ulla intelligentiae magnitudine, tenebrae super faciem abyssi hic sunt,
simul sunt seruilissimus timor & fuga poenarum, & ardentissima charitas. Sicut
Christus psal. cxlj. Perijt fuga a me, & non est qui regat animam meam. Laxa
charitas incomprehensibili profunditate, apparet seruilem timor in tolerabili uis.
Spiritus fertur sup aquas, & gemitus inenarrabilis solus est reliquus. Denique
quid faciat haec tribulatio, ex indicij colligitur, quae psal. denumerat,

Primo, depracatur iram & furorem dei, quod non faceret, nisi sensisset iram
& furorem eius, non enim recusat argui, & castigari, sed hoc fieri petit in misericor-
cordia. Sicut psal. xxv. Proba me dñe, & tenta me, ure renes meos, & cor meum.
Et psal. cxxxvij. Proba me dñe, & scito cor meum, interroga me, & cognosce
semitas meas. Unde hoc uersu manifeste duplicem uirgam dei docet, aliam mi-
sericordiae, aliam irae. Sic Hieremiae. v. Corripe me domine, uerumtamen in tu-
dicio, & non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me. Et lob. vii. Quare
me posuisti cotrarium tibi? Quid est homo, quod magnificas eum? aut quid ap-
ponis erga eum, cor tuum? Ista tribulatio in scripturis uocatur etiam dies uis-
tationis, & inspectiois, quod solo aspectu suo intolerabili deus discerit impios.
Sicut Abacuk. xiiij. Aspexit, & dissoluit gentes, & contritum sunt montes secull.
Sic Exodi. xiiij. Respexit legitur solum super castra Aegyptiorum, & mox
secutum pauorem, fugamque Aegyptiorum. Denique haec est dies illa extremi iud-
cij aeternaliter duratura, quam nemo regere, nemo fugere potest, nisi misericor-
diam dei spe apprehendat, in Christo Iesu domino nostro.

Docet autem nos psalmus, si quis hoc malo angustatus fuerit, non nisi ad ipsum
confugiat dominum iratum. Verum hoc arduissimum & laboriosissimum est,
atque omnino est sperare contra spem, planeque contra impossibilia niti, quantum
sentit affectus, ubi agitur pugna illa miserima, quam rex Ezechias de seipso
recitat, Isa. xxxvij. Domine (inquit) uim patior, responde pro me. Rursus mox
uelut repulsam sentiens, subiungit: Quid dicam? aut quid respondebit michi, cum
ipse fecerit? Quasi diceret illud lob. ix. Et cum inuocarem me exaudierit, non
credo, quod audierit uocem meam. Adeo scilicet hic uariant, spes & desperatio ul-
cissim, ut si etiam exaudiantur inuocantes a deo, tamen id non sentiunt, ut ne
uocem quidem eorum, auditam putent. Quare & hic psalmus dum dicit, in fu-
rore tuo, utique consistetur, ab ipso deo fieri quae patitur, ut possit dicere: Quid di-
cam? quid respondebit pro me? nunquid exaudiet? nunquid prodest, si orem
quando certus sum, quod ipsemet haec facit? Quare, qui in leuisionibus tentationi-
bus, non didicerunt confugere ad percutientem se (id est, ad deum) sicut in
Prophetis locupletissime scribitur esse faciendum, cum ipse omnia faciat, quo
modo in hac maxima pressura, ad eum confugient, ubi maxime sentitur deus
ipsemet facere? Proinde aliae omnes tentationes sunt huius perfectissima, ue-
lut rudimenta & praeludia, in quibus affuecamus, ad deum contra deum con-
fugere.

Virga duplex
dei, misericor-
diae, & irae.

Inspectio dei
sola, disceruit
atus impij.

Ad deum contra
deum fugere.

Agor. Atq; ex hoc loco, sumpta mihi sunt, quæ de pœnis animarum in purgatorio aliquando disputavi, q; purgatorium mihi uideretur esse, uelut quædam prope desperatio, & prope infernus, a quibus animæ neque modis suffragi, neq; indulgentijs possint redimi, nisi oratione Ecclesiæ, siue his purgentur ac perficiantur in charitate, siue satisfaciant pro peccatis, quod ego nescio. Nam neq; uiuentem talia patientem possint ullæ indulgentiæ iuuare, sed sola spes, & intercessio fidelium.

Hoc autem sciendum, q; talia passis, huius psalmi doctrina diligentissime seruanda est, ut non euagentur, non querulentur, nō quarant solatia hominum, sed apud se consistant, manum dei ferant, & cum Propheta nusq; conuertantur, nisi ad dominū, dicentes: Domine ne in furore tuo arguas me. Qua prudentia nisi præsent (ut uolunt huius rei mystæ) summo suo damno, e manu dei me collidatur, donec penitus inutile fiat, aut proijci mereat tanq; reprobum. Hoc Tren. iij. Hieremias pulchre & late docet inter cætera, dicens: Pars mea dominus dixit anima mea, propterea expectabo eum. Bonus dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum, bonum est prætolari cum silentio salutare dei. Bonum uiro cum portauerit iugum ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quoniam leuabit se super se, ponet in puluere os suum, si forte sit spes, id est, absconder faciem suam, & conuersationem subtrahet, quasi sepultus in puluere cum mortuis. Quo affectu & illud psal. exliij. dicitur: Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi, & anxius est super me spiritus meus, in me turbatum est cor meum. In hoc silentio & hac solitudine, perficitur hæc purgatio. Sicut & psal. lxxiij. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor uenerunt super me, & contexerunt me tenebræ, & dixi: Quis dabit mihi pœnas, & uolabo, & requiescam? Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Expectaui eum qui me saluum fecit a putredine: tamen idem est in sensu.

Manus dei ferenda, non ab ea elabendum.

Miserere mei domine, quoniam infirmus sum, sana me domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Secundo, imbecillum se constituitur, scilicet destitutum uiribus, ut quæ ferre nequeant insustentabilem illam reprehensionem & correptionem iræ dei. q. d. Terror iræ tuæ uiosior est, q; ut ferre possim, & nisi gratiam uirtutis tuæ præbeas, desperatus funditus pereō. Sic Iob. xj. Deus cuius iræ nemo resistere potest, sub quo curuatur, qui portant orbem. Et Moses psalmo. lxxxix. Quis uis potestatem (id est, uim & impetum) iræ tuæ, & præ timore tuo, iram tuam? Et affectus magnitudinem ostēdit toties repetitum nomen domini: Miserere domine, sana domine, usque quo domine. Ita enim faciūt & iij, qui leuioribus tentationibus præmuntur, ut adiutorium & nomen dei iterent corde & ore. Volunt autem uerbum, Miserere, pprie significare hoc loco, nō remissionem peccatorum (quod uerbo clemenciæ aliquoties significatur, seu miseratoris, ut psal. ex. Misericors & miserator) sed gratiā, seu, uirtutem q; roboratur anima, ut apte concinat nomini infirmus, seu, impotens sum: Impotentia enī uirtute iuuat. Talis itaq; est huius tentationis natura, quæ ppriissime istis uerbis describitur.

M iij scribitur,